

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง ปัญหาการดำเนินงานรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐบาล ตามการรับรู้ของครูและผู้บริหารโรงเรียน ยังไม่มีผู้ใดทำการวิจัยมาก่อน ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาในเรื่อง ความรู้ ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม และการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ของครูผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียนในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา อย่างไรก็ตามยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ "ปัญหาการดำเนินงานรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์" ทั้งในประเทศและต่างประเทศ ซึ่งผู้วิจัยขอเสนอ ดังนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ มีดังต่อไปนี้

รุ่งเรือง สว่างวงศ์ (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้ ความเข้าใจของครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อโรคมุมิคุ้มกันบกพร่อง และความคิดเห็นต่อบทบาทของโรงเรียนในการเผชิญโรคมุมิคุ้มกันบกพร่อง" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ความเข้าใจของครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ที่มีต่อโรคมุมิคุ้มกันบกพร่อง และความคิดเห็นที่มีต่อบทบาทของโรงเรียนในการเผชิญกับโรคมุมิคุ้มกันบกพร่อง และเพื่อเสนอแนะทางประสานความร่วมมือระหว่างกระทรวงสาธารณสุข และโรงเรียนในการป้องกันและแก้ไขโรคมุมิคุ้มกันบกพร่อง ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องโรคมุมิคุ้มกันบกพร่องเป็นอย่างดี โดยเฉพาะในเรื่องความสำคัญและสาเหตุของโรค การติดต่อ การป้องกัน ส่วนอาการของโรค ผู้บริหารและครูส่วนน้อยมีความรู้ในเรื่องนี้ ทั้งผู้บริหารและครูเห็นด้วยอย่างมากว่าโรงเรียนจะต้องมีบทบาทในการให้ความรู้แก่นักเรียน

ปลูกฝังพฤติกรรมที่ดี เผยแพร่ความรู้แก่ชุมชน ปฏิบัติและดูแลนักเรียนที่ติดเชื้อ พร้อมทั้งร่วมรณรงค์กับรัฐบาลในการสกัดกั้นการระบาดของโรค ในการประสานความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขนั้นโรงเรียนต้องการให้กระทรวงสาธารณสุขดำเนินการอบรมและให้คำปรึกษาแก่บุคลากรในโรงเรียน ตรวจสอบเลือดเพื่อค้นหาผู้ติดเชื้อ การบริการตรวจสุขภาพทุก 6 เดือน และจัดตั้งศูนย์เฉพาะ เพื่อดูแลผู้ป่วยได้อย่างใกล้ชิด กระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้กำหนดนโยบายในการรับนักเรียนที่ติดเชื้อโรคภูมิคุ้มกันบกพร่อง เข้าเรียนในโรงเรียน ควรจัดนิทรรศการและจัดทำสื่อที่เหมาะสมเพื่อเผยแพร่ความรู้แก่นักเรียน

วารัตน์ พุกนันทน์ (2533) ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนปัญหาโรคเอดส์" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอนปัญหาโรคเอดส์ ด้านการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน และการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร โดยส่งแบบสอบถามไปยังครูสังคมศึกษา จำนวน 300 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการจัดการเรียนการสอน ควรสอนโดยสอดแทรกปัญหาโรคเอดส์กับรายวิชาที่เกี่ยวข้อง เพื่อช่วยให้นักเรียนรู้และเข้าใจวิธีปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์ที่ถูกต้อง เข้าใจปัญหาโรคเอดส์ และผลกระทบที่มีต่อสังคมและการใช้ชีวิตคน เป็นสื่อการเรียนการสอน ส่วนในด้านการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ควรเชิญวิทยากรมาบรรยายเรื่องการป้องกันโรคเอดส์

ประยูร อองกุลนะ และประวิช ยี่สุนเทศ (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูปฏิบัติการต่อการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูปฏิบัติการในโรงเรียนมัธยมศึกษาต่อการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ ตามประเด็นต่อไปนี้ คือ ปัญหาโรคเอดส์ในชุมชน กิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในชุมชน กิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา โดยใช้แบบสอบถาม กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูปฏิบัติการในโรงเรียนนาร่องโครงการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ และโรงเรียนอื่น ๆ จำนวน 224 คน พบว่าโรคเอดส์ได้รับการยอมรับว่าเป็นปัญหาสุขภาพที่มีความสำคัญเป็นลำดับแรกของชุมชน การป้องกันโรคเอดส์ในชุมชนควรเผยแพร่จำนวนผู้ติดเชื้อโรคเอดส์ให้ประชาชนรู้ เพื่อเป็นการกระตุ้นชุมชน

ทำให้รู้สถานการณ์จริง โดยมุ่งเป้าหมายการป้องกันลำดับแรกที่กลุ่มโรคเอดส์ และไม่ควรเผยแพร่ภาพชายเที่ยวโรคเอดส์และภาพโรคเอดส์มีท่าทางชักชวนทางโทรทัศน์ ส่วนการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนนั้น การจัดนิทรรศการมีความสำคัญเป็นลำดับแรก และการเดินรณรงค์มีความสำคัญเป็นลำดับสุดท้าย โดยผู้บริหารและครูปฏิบัติภารกิจที่สังกัดโรงเรียนนำร่องโครงการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ ร้อยละ 85.4 เห็นว่าโครงการนี้ให้ผลในระดับมาก

สมศรี ความากิ และคณะ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การศึกษาผลการดำเนินงานการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติงานในการป้องกันควบคุมโรคเอดส์ของนักเรียนและครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา และศึกษาบทบาทและกิจกรรมของนักเรียนและครูในการรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียน โดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ตัวอย่างประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-5 จากโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 39 โรงเรียนๆ ละ 100 คน และตัวอย่างครูโรงเรียนละ 30 คน รวมทั้งสิ้น 1,170 คน ได้แบบสอบถามคืนมาซึ่งเป็นของนักเรียนจำนวน 2809 ฉบับและของครูจำนวน 774 ฉบับ รวมทั้งโรงเรียนที่ใช้ในการดำเนินการประชุมปรึกษา จำนวน 34 โรงเรียน ได้แบบสอบถามคืนทั้งหมด ผลการวิจัยพบว่าระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคเอดส์และการป้องกันของนักเรียนและครูโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ส่วนการปฏิบัติตนด้านการป้องกันโรคเอดส์และการอยู่ร่วมกับผู้เป็นเอดส์ของนักเรียนและครูสามารถบอกได้อย่างถูกต้อง นักเรียนและครูมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์และสามารถใช้สื่อต่าง ๆ มาประกอบในการจัดกิจกรรมรณรงค์

นิภา มนูญิจู (2535) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การพัฒนาการสอนสุขศึกษาเพื่อป้องกันโรคเอดส์ในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ" โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะหารูปแบบการสอนสุขศึกษาที่มีผลทำให้เด็กมีความรู้ ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ มีความรู้ที่ติดต่อการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์และปฏิบัติตนไปนทางที่ป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ได้ โดยใช้กิจกรรมการทดลองประกอบด้วยการให้นักเรียนตัวอย่างเรียนรู้โรคเอดส์จากปัญหา ผู้วิจัยให้นักเรียนตัวอย่างวางแผนการศึกษาและงานอาชีพของตนเอง ฟังวิทยากรพูดจูงใจให้ป้องกันการติดเชื้อเอดส์ ให้นักเรียนตัวอย่างทัศนศึกษาผู้ป่วยโรคเอดส์ที่โรงพยาบาล

บาราศนราทร ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนตัวอย่างมีความรู้เพิ่มเติมขึ้นจากเดิมอย่างเห็นได้ชัดในเรื่องอาการของโรคเอดส์ มีความรู้สึกที่ดีต่อการควบคุมตนเองให้ปลอดภัยจากการรับและแพร่เชื้อเอดส์กล่าวคือ มีเจตคติที่ไม่พึงประสงค์ต่อโรคเอดส์ ต่อหญิงบริการ สาวเสิร์ฟ แต่มีเจตคติที่พึงประสงค์ต่อลุงยางอนามัย มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศไปอย่างช้า ๆ เริ่มจากการใช้ถุงยางอนามัยในการร่วมเพศกับหญิงบริการในอัตราส่วนที่มากขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ซึ่งวัดได้จากภายหลังการให้นักเรียนเรียนรู้จากปัญหาไปแล้ว 2 สัปดาห์ นักเรียนตัวอย่างเปลี่ยนคู่นอนจากหญิงบริการเป็นสาวเสิร์ฟหรือหญิงรักสนุก มีการใช้ถุงยางอนามัยกับหญิงกลุ่มนี้เพิ่มขึ้นบ้างและมีการเปลี่ยนคู่นอนจากหญิงรักสนุก สาวเสิร์ฟเป็นเพื่อนนักเรียนหญิง แต่มาใช้ถุงยางอนามัยและมีเพื่อนนักเรียนหญิงเป็นคู่นอนแบบขาประจำมากขึ้น เพราะคิดว่าการมีเพศสัมพันธ์กับขาประจำ แม้มาใช้ถุงยางอนามัยป้องกันการติดเชื้อเอดส์ได้ และสุดท้ายนักเรียนชายเริ่มมาใช้ถุงยางอนามัยกับเพื่อนนักเรียนหญิงขาประจำบ้างแล้ว แต่อัตราส่วนการใช้ถุงยางอนามัยยังอยู่ในระดับต่ำไม่เกินไปร้อยละ 30

ชื่นจิตต์ เพชรชาติ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "สภาพและปัญหาการจัดดำเนินการป้องกันโรคเอดส์ของโรงเรียนเทศบาล" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาในการจัดดำเนินการป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียน และ เปรียบเทียบปัญหาในการจัดดำเนินการป้องกันโรคเอดส์ของผู้บริหารโรงเรียนเทศบาล ตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน 3 ขนาด คือ โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดเล็ก โดยใช้แบบสอบถามจำนวน 473 ฉบับ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 417 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 88.16 ผลการวิจัยพบว่าโรงเรียนมีการจัดดำเนินการป้องกันโรคเอดส์โดยส่วนรวม มีผู้บริหารและครูอนามัยโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ ผู้บริหารและครูปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการป้องกันโรคเอดส์ โรงเรียนจัดกิจกรรมเสริมความรู้โดยจัดฉายวีดิทัศน์และจัดนิทรรศการ แต่ไม่มีการตั้งคณะกรรมการ ไม่เคยจัดการประชุมเพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง ไม่เคยจัดอบรมโดยวิทยากรมาบรรยายพิเศษและไม่มีการประชาสัมพันธ์ในการจัดดำเนินการป้องกันโรคเอดส์ โรงเรียนมีปัญหาการจัดดำเนินการป้องกันโรคเอดส์อยู่ในระดับปานกลาง โดยไม่มีความต่อเนื่องในการประชุมเพื่อวางแผนร่วมกันระหว่างครูกับเจ้าหน้าที่สาธารณสุขท้องถิ่นระหว่างครูกับผู้ปกครอง ได้รับความร่วมมือในการดำเนินการจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนน้อย ในด้านการเรียนการสอนครูไม่ได้รับเนื้อหาการสอน

และขาดกิจกรรมเสริมความรู้ในเรื่องโรคเอดส์ให้แก่นักเรียน ขาดงบประมาณในการเชิญวิทยากร มาบรรยายพิเศษ และไม่มียกงบประมาณในการพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่ และเมื่อเปรียบเทียบ ปัญหาการจัดดำเนินงานป้องกันโรคเอดส์ของโรงเรียนเทศบาลขนาดใหญ่ ขนาดกลางและขนาดเล็ก พบว่า มีปัญหาการจัดดำเนินงานป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ด้าน คือ ด้านการวางแผน ด้านอุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน และด้านงบประมาณ

วรชัย ทองไทย และอรพินทร์ พิทักษ์มหาเกตุ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความรู้ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และพฤติกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์ : โครงการสำรวจประสิทธิผลของการ สื่อสารเรื่องโรคเอดส์ ต่อพฤติกรรม และค่านิยม พ.ศ. 2536" โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา พฤติกรรมการรับรู้ข่าวสาร ความรู้ ความเข้าใจเรื่องโรคเอดส์ พฤติกรรมการรับสื่อเรื่องโรค เอดส์ พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ และปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ (โดยพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศในที่นี้ หมายถึง เฉพาะพฤติกรรมการเที่ยวหญิงบริการ หรือการสาส์นทางเพศ หรือการใช้ถุงยางอนามัย หรือการระมัดระวังตัวในการใช้เข็มฉีดยา การใช้มีดโกน แม้กระทั่งการทาเล็บตามร้านเสริมสวย) โดยใช้ในการสัมภาษณ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ชายและผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 15-49 ปี รวมทั้งสิ้น 4,090 คน โดยเป็นผู้ที่เคยได้ยินเกี่ยวกับ โรคเอดส์ 4,037 คน (99%) การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการให้ความน่าจะเป็นในการสุ่มเป็นสัดส่วน กับจำนวนประชากร และการสุ่มอย่างง่าย เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่สามารถวิเคราะห์ได้ในระดับ ภาค ระดับเมืองและชนบท รวมทั้งระดับประเทศ ผลการวิจัยพบว่า โทรทัศน์เป็นสื่อที่นิยมที่สุดในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทั่ว ๆ ไป มีเพียงร้อยละ 5 เท่านั้นที่ไม่เคยดูโทรทัศน์เลยในช่วง 1 เดือนก่อนวันสัมภาษณ์ 7 ใน 10 คนดูโทรทัศน์ทุกวัน และอีก 1 ใน 10 คนดูโทรทัศน์เกือบ ทุกวัน วิทยุเป็นสื่อที่มีความนิยมเป็นอันดับสอง โดยกลุ่มตัวอย่างกว่าครึ่งหนึ่งฟังวิทยุทุกวัน หรือฟัง เกือบทุกวัน สื่ออื่น ๆ ที่รองลงมาคือ หนังสือพิมพ์ หนังสือการ์ตูน และนิตยสารตามลำดับรายการ ระยะเวลาเกี่ยวกับโรคเอดส์ที่จำได้มากที่สุดทั้งทางวิทยุ และโทรทัศน์ คือ "ไม่สาส์นทางเพศ (ไม่มั่วว่เข็มฉีดยา)" และ "การใช้ถุงยางอนามัยทุกครั้งเวลามีเพศสัมพันธ์" ประมาณ 1 ใน 3 คน จำระยะเวลาเกี่ยวกับโรคเอดส์ไม่ได้เลย ประมาณ 3 ใน 4 ของกลุ่มตัวอย่างยังอยากได้รับข้อมูลข่าวสารเพิ่มเติมในเรื่องสาเหตุ การติดต่อ อาการ และการป้องกันโรคเอดส์ โดยมากกว่า

ครึ่งต้องการให้ใช้โทรศัพท์เป็นสื่อ มีเพียงร้อยละ 3 เท่านั้นที่แนะนำให้ใช้วิทยุ กลุ่มตัวอย่างเกือบทั้งหมดเคยได้ยินหรือรู้จักโรคเอดส์ และเกือบ 2 ใน 3 มีความรู้เกี่ยวกับการติดต่ออาการและการรักษาของโรคเอดส์ถูกต้อง กว่า 1 ใน 3 คนยังมีความรู้เกี่ยวกับการติดต่ออาการและการรักษาโรคเอดส์ไม่ถูกต้อง แต่ยังมีอยู่บ้างที่ยังไม่รู้อย่างแท้จริง 7 ใน 10 คนคิดว่าตนเองไม่อยู่ในกลุ่มที่เสี่ยงต่อการติดโรคเอดส์เลย มีเพียงร้อยละ 4 เท่านั้นที่คิดว่าตนเองอยู่ในกลุ่มเสี่ยงสูง ในทางกลับกันกว่า 6 ใน 10 คนจะกลัวการติดโรคเอดส์มาก มีเพียง 1 ใน 5 คนเท่านั้นที่ไม่กลัวติดโรคเอดส์เลย หลังจากที่ได้รับรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์แล้ว 2 ใน 3 คน (64%) ยังคงไม่เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศ ในกลุ่มที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศหลังจากรู้เรื่องโรคเอดส์มีเพียง 1 ใน 3 คน (36%) พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศที่เปลี่ยนแปลง คือ "เลิกเที่ยวหญิงบริการ หรือเลิกสาส์นทางเพศ" และ "ระมัดระวังตัวมากขึ้น" ผู้ที่คิดว่าตนเองอยู่ในกลุ่มเสี่ยงสูงกว่ามีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศมากกว่าผู้ที่คิดว่าตนเองเสี่ยงน้อยกว่า อิทธิพลของความเสี่ยงจะมีผลต่อผู้หญิงมากกว่าผู้ชาย ผู้ชายจะเลิกเที่ยวหญิงบริการหรือเลิกสาส์นถึง 3 ใน 5 คน และผู้หญิงในกลุ่มเสี่ยงสูงจะใช้อุปยางอนามัยเมื่อมีเพศสัมพันธ์ ความกลัวก็มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเช่นกันในกลุ่มผู้ที่กลัวมากมีแนวโน้มจะเปลี่ยนพฤติกรรมมากกว่าผู้ที่กลัวน้อย โดยผู้ชายที่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางเพศกว่าครึ่งเลิกเที่ยวหญิงบริการ หรือเลิกสาส์น และทำให้ผู้หญิง 1 ใน 3 เพิ่มความระมัดระวังมากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ มีดังต่อไปนี้

มิลสไตน์ (Millstein, 1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "พฤติกรรมที่เป็นปัจจัยเสี่ยงต่อโรคเอดส์ในวัยรุ่น" (Behavioral risk factors for AIDS among adolescents) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยเสี่ยงหลาย ๆ ตัวประกอบของวัยรุ่นและได้ทำการศึกษานในเด็กวัยรุ่นในสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า วัยรุ่นกลุ่มที่มีปัจจัยเสี่ยงต่อโรคเอดส์น้อยที่สุด คือ วัยรุ่นที่ไม่สาส์นทางเพศ วัยรุ่นที่ไม่ได้รับการถ่ายเลือด ส่วนกลุ่มที่มีความเสี่ยงปานกลาง คือ

พวกที่ไม่ใช้ถุงยางอนามัย พวกชอบดื่มสุราและพวกที่ชอบสับเปลี่ยนคู่นอน กลุ่มที่มีความเสี่ยงมากที่สุด คือ กลุ่มเกย์ กลุ่มที่ติดยาเสพติด กลุ่มเยาวชนจรจัด หรือครอบครัวแตกแยก

อังเดร และบอร์แมน (Andre and Bormann, 1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างความรับผิดชอบเกี่ยวกับเพศ กับความรู้เกี่ยวกับเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย" (The relationship of sexual responsibility to knowledge of acquired immunodeficiency syndrome among high school students) การดำเนินการวิจัยโดยการศึกษาในนักเรียนชาย 41 คน และนักเรียนหญิง 45 คน โดยการให้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิจัยพบว่า ความรับผิดชอบเกี่ยวกับเพศกับความรู้เกี่ยวกับเอดส์ของนักเรียนมีความสัมพันธ์กัน นักเรียนหญิงมีความรับผิดชอบมากกว่านักเรียนชาย และมีช่องว่างระหว่างความเชื่อที่ผิดเกี่ยวกับโรคเอดส์กับความรู้เรื่องโรคเอดส์ นักเรียนรู้ว่ามี การแพร่และการเสี่ยงมากกว่าการรักษาจึงต้องให้การศึกษาแก่วัยรุ่นให้มากขึ้นทั้งทางพฤติกรรม อารมณ์ และบุคลิกภาพ

บัลสเลย์ (Balsley, 1989) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การสำรวจความรู้ ความเชื่อ และการเลือกปฏิบัติพฤติกรรมที่เกี่ยวกับโรคเอดส์ ในนักเรียนระดับ 10 จากโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตเมือง" (A survey of knowledge, beliefs, and selected behavior practices related to acquired immunodeficiency syndrome among urban 10th grade public high school students) โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความรู้ ความเชื่อ และการเลือกพฤติกรรมทางเพศสัมพันธ์ จากโรงเรียนมัธยมศึกษา 34 แห่ง ในฟิลาเดลเฟีย มีนักเรียนที่ตอบแบบสอบถามกลับมา 1,513 คน ผลการวิจัยพบว่า มีนักเรียนร้อยละ 91 ทราบว่าโรคเอดส์ติดต่อกันได้จากการใช้เข็มและกระบอกฉีดยาร่วมกัน ร้อยละ 93 ทราบว่าโรคเอดส์ติดต่อกันได้จากการร่วมเพศโดยไม่ป้องกัน และร้อยละ 86.5 ทราบว่าติดต่อกันได้จากการเป็นโรคเอดส์ จากการวิจัยยังพบอีกว่า ในด้านความรู้ นักเรียนหญิงมีความรู้ที่ถูกต้องมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนผิวขาวมีความรู้มากกว่านักเรียนผิวดำ และนักเรียนหญิงมีเจตนาที่ดีต่อนักเรียนที่เป็นโรคเอดส์มากกว่านักเรียนชาย และจากประสบการณ์ทางเพศพบว่า นักเรียนร้อยละ 65 เคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้ว ร้อยละ 35 มีคู่นอนตั้งแต่ 3 คนขึ้นไป และนักเรียนร้อยละ 74 มีประสบการณ์ทางเพศครั้งแรกก่อนอายุ 15 ปี นักเรียนกลุ่มที่เคยมีเพศสัมพันธ์มาแล้วร้อยละ

68 ตอบว่าไม่เคยใช้ถุงยางอนามัยและร้อยละ 48 (นักเรียน 68 คน) ตอบว่าเคยใช้ยาเสพติดชนิดฉีดอีกด้วย

ซีเกิล และคณะ (Siggel and others, 1991) ศึกษาเรื่อง "ความรู้ ทักษะและพฤติกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์ ของนักเรียนมัธยมตอนต้นในเขตเมือง" (AIDS knowledge attitudes and behavior among inner city junior high school students) วัตถุประสงค์เพื่อทราบความรู้ ทักษะ และการปฏิบัติเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนมัธยมตอนต้น ผลจากการสำรวจความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนมัธยมตอนต้น 3 ระดับในเขตเมือง จำนวน 1,967 คน อายุเฉลี่ย 11-16 ปี ร้อยละ 48 เป็นชาย ร้อยละ 33 เป็นชาวเอเชีย ร้อยละ 31 เป็นแอฟริกัน-อเมริกัน ร้อยละ 24 เป็นชาวลาติน และร้อยละ 5 เป็นชาวผิวขาว ชาวแอฟริกัน-อเมริกัน มีความรู้เกี่ยวกับเอดส์มากกว่าชาวเอเชีย ลาตินและชาวผิวขาว เด็กนักเรียนส่วนใหญ่ต้องการได้รับการสอนเกี่ยวกับเอดส์ ในโรงเรียน มีความเชื่อผิด ๆ เกี่ยวกับสาเหตุและการติดต่อของโรคเอดส์เชื่อว่าเด็กนักเรียนที่เป็นโรคเอดส์ไม่ควรเรียนร่วมโรงเรียนเดียวกัน นักเรียนบางส่วนมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านเพศสัมพันธ์ ดื่มเหล้า และใช้ยาเสพติด ผลจากรายงานพบว่าผู้ชายมีความเสี่ยงสูงกว่าผู้หญิงด้านเพศสัมพันธ์ มีความเชื่อว่าควรใส่ถุงยางอนามัยทุกครั้งที่มีเพศสัมพันธ์ เพื่อป้องกันโรคเอดส์ แสดงให้เห็นว่าควรจะได้มีการปรับปรุงความรู้เกี่ยวกับอันตรายและผลจากพฤติกรรมเสี่ยงของโรคเอดส์

คลาร์ค (Clark, 1992) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "การจัดหลักสูตรสองหลักสูตรเกี่ยวกับเอดส์ศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับความรู้และทัศนคติของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา" (Two curricular settings of a HIV education unit related to secondary school students' HIV knowledge and attitude) เป็นการวิจัยกึ่งทดลองโดยสุ่มตัวอย่างจากโรงเรียนมัธยมศึกษา 3 โรงเรียน แต่ละโรงเรียนจะมีกลุ่มทดลอง 2 กลุ่ม โดยกลุ่มทดลองนี้จะได้รับการสอนโรคเอดส์เป็นเวลา 5 วัน กลุ่มทดลองกลุ่มที่ 1 จำนวน 91 คน ได้รับการสอนโรคเอดส์ในวิชาสุขศึกษากลุ่มทดลองกลุ่มที่ 2 จำนวน 38 คน ได้รับการสอนโรคเอดส์ในวิชาชีววิทยา ส่วนกลุ่มควบคุมจำนวน 131 คน ไม่ได้เข้าร่วมในการสอนนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามจำนวน 45 ข้อโดยใช้ทั้งก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และ 4 สัปดาห์หลังการทดลอง

ผลการวิจัยพบว่า การสอนโรคเอดส์ในวิชาสุขศึกษาทำให้นักเรียนมีทัศนคติทางบวกต่อการป้องกันโรคเอดส์ ขณะที่ไม่พบทัศนคติทางบวกต่อการป้องกันโรคเอดส์ในวิชาชีววิทยา ส่วนด้านความรู้ในกลุ่มทดลองทั้ง 2 กลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วีดอน (Weedon, 1994) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ศึกษาเปรียบเทียบความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนระดับ 7 และระดับ 9 ของโรงเรียนเมมphis" (A comparative study of The Memphis City Schools' seventh-and ninth-grade students' HIV/AIDS knowledge) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 7 จำนวน 359 คน และระดับ 9 จำนวน 312 คน โดยให้นักเรียนระดับ 7 และระดับ 9 ที่เลือกเรียนวิชาสุขศึกษาเป็นกลุ่มทดลอง และนักเรียนระดับ 7 และระดับ 9 ที่เลือกเรียนวิชาพลศึกษาเป็นกลุ่มควบคุม ซึ่งกลุ่มทดลองได้รับการสอนตามหลักสูตรโรคเอดส์ของโรงเรียนเป็นเวลา 7 ชั่วโมง ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการสอน โดยให้ทั้ง 2 กลุ่มได้รับการประเมินความรู้ก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์ หลังการทดลอง และ 6 สัปดาห์หลังการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า ความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาสุขศึกษากับนักเรียนที่เลือกเรียนวิชาพลศึกษา ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จิงกิส และบาเซน อิงควิท (Gingiss and Basen-Engquist, 1994) ได้ทำการวิจัยเรื่อง "ความต้องการด้านการปฏิบัติ และด้านการอบรมเกี่ยวกับเอดส์ศึกษา ของครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย" (HIV education practices and training needs of middle school and high school teachers) โดยการสำรวจความคิดเห็นของครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในรัฐเท็กซัส เกี่ยวกับขอบเขตของความต้องการในการอบรม และการเตรียมการสอนเกี่ยวกับเอดส์ศึกษา การดำเนินการวิจัยโดยศึกษาจากครู 269 คน ซึ่งมี 199 คน คิดเป็นร้อยละ 75 เป็นครูผู้สอนเกี่ยวกับเอดส์ศึกษา เพื่อประเมินการวัดความสำคัญของการสอน ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหา 18 ข้อ ความพร้อมในการเตรียมการสอน ความต้องการในการอบรมสำหรับอนาคต วิธีการสอนที่สะดวก และมีประโยชน์ การสนับสนุนของสังคม และปัญหาด้านการสอนเกี่ยวกับเอดส์ศึกษา จากการวิจัยพบว่า บทเรียนมีอิทธิพลเหนือการพัฒนาการสอน ครูส่วนมากใช้รูปแบบการสอนของตนเองซึ่ง

ไม่ได้มาจากการอบรม วิธีการสอนส่วนมากใช้ครูเป็นศูนย์กลาง การสอนโดยใช้กลุ่มเพื่อนเป็นแกนนำ และการใช้บทบาทสมมติเป็นสิ่งที่ครูไม่เคยชิน และไม่เห็นประโยชน์ มีความต้องการการอบรมเพิ่มเติมทุกเนื้อหาและต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อเปรียบเทียบระหว่างครู 2 กลุ่ม พบว่าครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีการใช้เวลาในการสอนเกี่ยวกับเอดส์ศึกษา การได้รับความช่วยเหลือ สนับสนุนจากบุคคลในท้องถิ่น และการเตรียมการสอนน้อยกว่า แต่ปัญหาเกี่ยวกับการสอนมีมากกว่า สำหรับการให้ความรู้เกี่ยวกับเอดส์ศึกษาในวิชาอื่น ๆ นั้นยังไม่เหมาะสม ส่วนครูในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีแนวโน้มต้องการการอบรมเพิ่มเติมมากกว่า ด้านความแตกต่างในการจัดอบรมขึ้นกับเนื้อหาในแต่ละหัวข้อ ปัญหาการสอนที่สำคัญ และข้อเสนอแนะต่าง ๆ

สรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ เป็นการวิจัยที่ศึกษากลุ่มประชากรที่เป็นครู ผู้บริหารโรงเรียน นักเรียน และประชาชน โดยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลกระทบป้องกันโรคเอดส์ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ มีดังนี้

1. การดำเนินงานรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ในโรงเรียนเทศบาล ซึ่งเป็นโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีปัญหาในด้านความร่วมมือในการดำเนินงานจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนน้อย ในด้านการเรียนการสอนครูไม่ได้ปรับเนื้อหาการสอน ขาดกิจกรรมเสริมความรู้ เรื่องโรคเอดส์แก่นักเรียน และขาดงบประมาณ
2. ความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็นเกี่ยวกับโรคเอดส์ของครู ผู้บริหารโรงเรียน และนักเรียนอยู่ในระดับดี
3. เจตคติเกี่ยวกับโรคเอดส์ของนักเรียนมัธยมศึกษา มีเจตคติที่ถูกต้องเพิ่มขึ้น โดยมีเจตคติที่ไม่พึงประสงค์ต่อโรคเอดส์ ต่อหญิงบริการ และสาวเสิร์ฟ แต่มีเจตคติที่พึงประสงค์ต่อถุงยางอนามัย

4. นักเรียนและครูสามารถบอกวิธีการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคเอดส์ได้อย่างถูกต้อง ส่วนเรื่องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างช้า ๆ ทยอยเริ่มจากการใช้ถุงยางอนามัยในการร่วมเพศกับหญิงบริการ แต่ยังมีการใช้ถุงยางอนามัยอยู่ในระดับต่ำ

สำหรับพฤติกรรมที่เกี่ยวกับเรื่องเพศ คือ "เลิกเที่ยวหญิงบริการหรือสาวสองทางเพศ" และ "ระมัดระวังตัวมากขึ้น" ของผู้ชายและผู้หญิงที่มีอายุระหว่าง 15-49 ปี หลังจากรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับโรคเอดส์ จะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมโดยผู้ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงสูงกว่า และมีความกลัวมากกว่าจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเพศ มากกว่าผู้ที่คิดว่าตนอยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีความกลัวน้อยกว่า

5. ตามความคิดเห็นของครู พบว่าการเรียนการสอนและกิจกรรมรณรงค์ป้องกันโรคเอดส์ ควรสอดแทรกในรายวิชาที่เกี่ยวข้อง และควรมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร ได้แก่ เชิญวิทยากรมาบรรยาย จัดนิทรรศการ ฉายวีดิทัศน์ และเดินรณรงค์ เป็นต้น

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ มีดังนี้

1. นักเรียนมัธยมศึกษา มีความรู้เกี่ยวกับโรคเอดส์อยู่ในระดับดี แต่ยังคงมีความเชื่อผิด ๆ ที่ว่าเด็กนักเรียนที่เป็นโรคเอดส์ไม่ควรเรียนร่วมโรง เรียนเดียวกับนักเรียนอื่น ๆ
2. นักเรียนมัธยมศึกษา ยังมีพฤติกรรมเสี่ยงในด้านเพศสัมพันธ์และการใช้ยาเสพติด
3. ครูในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความต้องการการอบรมเอดส์ศึกษาเพิ่มเติมทุกเนื้อหา และต้องการความช่วยเหลือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยครูในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มีความต้องการการอบรมมากกว่าครูในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น แต่ปัญหาเกี่ยวกับการสอนเอดส์ศึกษาของครูในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีมากกว่า